

PKN

Stichting voor onderzoek
historische tabakspijpen

Tijdschrift voor de verzamelaar en onderzoeker

Jaargang 37, nummer 144, oktober 2014

Een vroolijk viertal

Aad Kleijweg (kleijweg1@gmail.com)

Reeds eerder schreef ik een artikeltje "Gered van de vuilcontainer" (PKN nr. 131) over een verzameling "Mobilisatie 1914" pijpen met transferplaatjes die letterlijk door een opletende voorbijganger van de vuilcontainer waren gered. Daaropvolgend schreef ik een artikeltje met de titel "De vliegmachine" (PKN nr. 133). Hierin werd beschreven dat de afbeelding die op een paar van de pijpen staat afgebeeld, afgekeken was van een prentbriefkaart uit 1914. Bij toeval kwam ik op de website van de Stichting DBNL een artikel tegen "Het monster van de oorlog" (Ons Erfdeel jrg. 48). In dit artikel kwam ik deze afbeelding tegen van een prentbriefkaart "EEN VROOLIJK VIERTAL", wat de titel van dit artikeltje is geworden.

Prentbriefkaart uit 1914

Van dit soort prentbriefkaarten zijn er vele gemaakt voor de militairen die opgeroepen waren om naar hun familie en vrienden te sturen. Vaak staat op de plaats voor de postzegel: "Voor militairen gratis verzending", of je schreef op de plaats van postzegel "Militair", wat ook voor een gratis verzending zorgde. Veel van dit soort kaarten hadden een humoristische voorstelling en een rijmpje. Het rijmpje op de kaart met dit vrolijke viertal luidt:

Voor Koningin en Vaderland
Zijn wij bereid te strijden,
Maar we zitten nog niet in den brand,
En gaan eens zus verblijden !

Afgebeeld zien we twee huzaren in een gezellig geanimeerd onderonsje met twee leuke dames.

Twee verschillende modellen manchetspijp met dezelfde afbeelding

Op drie van de aardewerk gietpijpen in mijn verzameling (model manchetspijp), staat exact dezelfde afbeelding die van deze prentbriefkaart moet zijn afgekeken. De uitvoering van de manchetspijpen zijn in twee verschillende modellen.

In totaal waren er in de verzameling "Mobilisatie 1914" pijpen drie verschillende afbeeldingen (transferplaatjes) waarvan nu nog maar van één de bron ontbreekt. "De vliegmachine" en "Een vrolijk viertal" zijn achterhaald, maar een wachtende soldaat die een bloempot op zijn hoofd gegooid krijgt nog niet. Zeer waarschijnlijk komt deze voorstelling dan ook van zo'n humoristische prentbriefkaart met bijbehorend rijmpje. Het zou mij niet verbazen als hier overspeligheid in het geding is.

Mocht iemand ooit de bron van deze afbeelding tegenkomen dan verneem ik dat graag.

Van al het materiaal dat gered is van de vuilcontainer zijn er velen te herleiden als producten van de Firma Goedewaagen uit Gouda. De hierboven genoemde giet-pijpen zijn niet gemerkt. Ze komen waarschijnlijk wel uit Gouda, maar de maker is vooralsnog onbekend.

Literatuur en bronnen:
Afbeelding prentbriefkaart EEN VROOLIJK VIERTAL: website DBNL Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren.
Aad Kleijweg, Gered van de vuilcontainer, PKN 131, Januari 2011
Aad Kleijweg, De vliegmachine, PKN 133, Juli 2011

Anecdotes over de sigarenfabriek van Ritmeester op blz.42

Pijpen die betrekking hebben op de mobilisatie van 1914. Zie blz. 45